

Останній семестр підготовки магістрів будівельного права пропонується присвятити вивченню наступних дисциплін:

- Правове регулювання стадій будівельного процесу;
- Правові особливості архітектурно-будівельного проектування;
- Нормативно-правове регулювання питань стандартизації у сфері будівництва;
- Правові основи порядку прийняття в експлуатацію об'єктів будівництва;
- Нормативно-правове забезпечення експлуатації, утримання, ремонту та реконструкції об'єктів будівництва;
- Основи кодифікації будівельного права.

Підтвердженням кваліфікаційних знань у сфері будівельного права повинно стати складення державного іспиту з комплексної дисципліни «Правове регулювання будівельної діяльності» та виконання дипломної роботи з цього ж предмету за вільним творчим вибором теми дипломної роботи та її подальшого захисту.

Таким чином, у результаті реалізації даного напрямку підготовки очно-заочної форми навчання на базі кафедри юридичних наук магістранти пройдуть підготовку за 29 навчальними дисциплінами, що забезпечить комплексну підготовку фахового юриста у сфері будівельного права. Даний напрям підготовки юристів надасть можливість щорічно забезпечувати висококваліфікованими спеціалізованими фахівцями більш ніж 6000 будівельних підприємств України (за даними Державної служби статистики за 2014 рік), з яких четверта частина зосереджена у Києві та Київській області, а Київському національному університету будівництва і архітектури надасть можливість розвивати новий унікальний напрям підготовки фахівців у сфері будівельного права, забезпечувати будівельну галузь висококваліфікованими юридичними кадрами і у перспективі формувати науковий центр досліджень будівельного права як нову школу фундаменталізації юридичних знань.

*Воляннюк Сергій Борисович, аспірант,
Київський національний університет будівництва і архітектури*
**ПІДГОТОВКА МОЛОДШОГО КОМАНДНОГО СКЛАДУ УПА У
ВО 3 «ЛИСОНЯ»**

Організація Українських Націоналістів (ОУН) упродовж свого існування ставила завдання підготувати майбутні старшинські кадри для Українських збройних сил. Актуальності цей процес набрав з початком Другої світової війни, досягши апогею перед створенням власних воєнних (структурних і територіальних) одиниць, які у 1943 р. були об'єднані під назвою Українська Повстанська Армія (УПА). У військовій референтурі ОУН залучалися всі члени, що мали досвід служби у польській, радянській, чехословацькій, угорській, німецькій арміях та українських збройних підрозділах, що діяли від 1939 р. Варто наголосити, що найбільше для розбудови відділів УПА залучали вояків,

підстаршин і старшин, які пройшли підготовку в Дружинах Українських Націоналістів (ДУН). Значна кількість ветеранів ДУН зайняли командні посади (чотові, сотенні, курінні і ін.) у відділах повстанської армії. Частина у 1943-1944 рр. була залучена до праці у військових командах різного рівня. Незважаючи на ці військові кадри, командного складу, у значній більшості, середньої ланки в УПА було недостатньо.

У сучасній історіографії на даний час з'явилася низка розвідок про формування старшинських і підстаршинських шкіл УПА, серед яких варто виокремити дослідження П. Содоля та І. Патриляка [1; 2; 3]. Однак вони є загальними і не висвітлюють діяльність таких навчальних закладів у окремих військово-територіальних одиницях УПА.

Основою джерельної бази для написання статті є документи підпілля, кримінальні справи заарештованих членів ОУН, командирів УПА та спогади курсантів шкіл УПА. Також використано окремі архівні матеріали, що зберігаються у Центральному державному архіві вищих органів влади та управління України, Галузевому Державному Архіві СБУ, Держархіві Тернопільської обл., архіві управлінь СБУ в Львівській, Тернопільській областях та архіві Центру дослідження визвольного руху. Деякі вводяться у науковий обіг вперше.

Мета публікації – на основі об'єктивного і комплексного аналізу висвітлити діяльність підстаршинських шкіл УПА у воєнній окрузі «Лисоня» (ВО 3 «Лисоня») у контексті регіонального зрізу історії.

Розгортання відділів повстанської армії на Тернопільщині на зламі 1943-1944 рр. загострило питання підготовки старшинських і підстаршинських кадрів, а тому військовий штаб ВО 3 «Лисоня» у перші місяці 1944 р. зайнявся підготовкою організації школи підстаршин. Військові вишколи, організовані і проведені військовими (організаційно-мобілізаційними) референтурами ОУН різних територіальних одиниць, давали загальне елементарне військове знання, а для підготовки фахових командирів середньої ланки цих вмінь та навичок було замало. Брак кваліфікованих командирів помічався на командних посадах у чотах та роях. Щоб запобігти такій ситуації, відповідно до наказу ГВШ УПА при кожній воєнній окрузі військовий штаб створював свою підстаршинську школу, навчання у якій тривали приблизно чотири-шість тижнів (в середньому один місяць). Найвищий ступінь, який мали право надавати у такій школі, був підстаршинський, проте абсолювенту – курсанту – зазвичай призначали відповідне функційне становище у відділах армії [4, с. 43].

Підстаршинську школу для підготовки молодшого командного складу УПА у ВО 3 «Лисоня» сформували у лісі Бережанського повіту, через що для цього закладу закріпилася неформальна територіальна назва – «Бережанська». Спеціально вириті землянки, що слугували табором для школи, знаходилися за 9 км від с. Тростянець Бережанського р-ну. Кандидатів у курсанти набирали з діючих у той час підрозділів УНС та мережі підпілля ОУН, зокрема з юнацької та військової сітки. Навчання тривало з 1 лютого до 8 березня 1944 р., а у 10-х числах березня випускників розділили по відділах УПА. Школа підстаршин

була організована за принципом сотні УПА – складалася з трьох чот, а кожна чота – з трьох роїв. Заняттями керували ройові, чотові та інструктори школи. Участь у навчанні брало близько сотні курсантів [5, арк. 14, 25 ; 6, арк. 30 ; 7, арк. 5]. Фактичним організатором та керівником школи був Володимир Якубовський («Бондаренко», «Стрийський»), у некролозі якого йшлося, що «у лютні 1944 р. він кермував вишколом підстаршинської школи ВО Ш, яка випустила сотню підстаршин [...] ними очолено кілька сотень УПА» [8, арк. 3]. З доповідями на виховну тематику перед курсантами виступав заступник окружного референта пропаганди Бережанщини Ілярій Сказінський («Крига») [9, арк. 132]. Командиром першої чоти та одночасно заступником керівника школи призначено керівника розвідного відділу Бережанської окружної військової команди Богдана Федика («Крук»). Другу чоту очолив Василь Шепета («Чорний»), а третю – ймовірно, Гнат Дуда («Блиск»). Навчальні дисципліни викладали кожен день по 8 годин, зокрема у школі вивчали політичну, тактичну, вогневу, стрійову, топографічну підготовку та саперну справу [5, арк. 14, 25-26].

За свідченнями Миколи Скринчука, командира сотні «Сірі Вовки» Петра Хамчука («Бистрий», «Гайдамак», «Рубай-Гад») залучили до діяльності у школі підстаршин, де він як військовий інструктор зайнявся викладанням для курсантів топографії. Перед закінченням навчального курсу його призначають чотовим, оскільки через захворювання к-р «Блиск» відправився на лікування [5, арк. 14, 26]. «Бистрого», за невдалий оборонний бій та необдуманий наступ 16 грудня 1943 р. біля с. Лазарівка Монастириського р-ну, ймовірно, окружним проводом Чортківщини у другій половині січня 1944 р. відправлено для вивчення ситуації у штаб ВО «Лисоня», а звітти направили у розпорядження підстаршинської школи. На думку М. Скринчука («Хмель»), провідники ОУН дивилися на «Бистрого» як на «східняка», тому не довіряли та були недоволені ним [5, арк. 24 ; 10, арк. 84].

У квітні 1944 р. школу перенесли на присілок Кам'янка с. Мельна Рогатинського р-ну Івано-Франківського р-ну, де до переходу фронту відбулися, ймовірно, наступні два випуски. Навчання підстаршин перевіряли працівники штабу ВО Ілярій Лютий («Роман») і Омелян Польовий («Остап»). Зокрема, за псевдом О. Польового школу ідентифікували як сотню к-ра «Остапа» [6, арк. 4, 29; 11, арк. 17]. На Кам'янці школу охороняли сотні «Буйні» та «Рубачі», які в цей час також займалися військовою підготовкою стрільців [11, арк. 17]. Випускник школи Микола Кліщ («Мирон», «Яр») згадував: «Стодола, в якій розміщлася школа, була близько 15 м у довжину, посередині – коридор, з обох боків був розділений дошками, а по одну і по іншу сторони настелено соломи – це були наші ліжка [...] Нам селяни готували обіди на які ми часто не встигали через заняття» [12; 13, с. 30]. У командно-викладацький склад закладу входили: керівник школи, який разом виконував обов'язки інструктора – поручник штабу ВО, чех за національністю (псевдоніма, імені та прізвища не виявлено); інструктор і викладач військової тактики – «Боднаренко»; інструктор і керівник практичних занять – Василь

Гладун («Чос») [11, арк. 17; 13, с. 30; 14, арк. 217]. 3 травня 1944 р. серед інструкторського складу підстаршинської школи працювали Роман Брунець («Бродяга»), Олексій Шніцер («Дзвінка», «Меч»), к-р «Залізник», політвиховник Володимир Бревус («Володимир», «Сергій»), ймовірно, Ярослав Хребтак («Водопад») та ін. [6, арк. 4, 29; 15, арк. 5; 16, арк. 5, 8].

Програма занять, за спогадами курсанта Михайла Неболи («Голка»), тривала від 6 год. вранці до 17 год. по обіді. Щоденно після «ранньої зорі» ми мали руханку, а після того милися й приводили себе до порядку. О 7 год. була збірка з молитвою – учасники співали «Боже великий, Творче всесильний». Тоді було снідання – кава й хліб, часом теж дещо до хліба. О 8 год. починались військові вправи: особиста справність, наступ, відступ, засідка, оборона та інше. Звичайно наші викладачі пояснювали й проводили деякі вправи, а тоді курсанти перебирали на зміну команди роїв і проводили вправу під доглядом викладачів. Від 12 до 14 години була обідова перерва з відпочинком. На обід була густа юшка з городини, часто горошівка, з м'ясом, так що можна було наїстися. Після обіду були якісь військові виклади або зайняття зі зброєзнавства. Наприклад, розбирання та складання різних родів зброї, прицілювання. З огляду на конспірацію практичного стріляння не було. Остання година від 16 до 17 год. була звичайно для політвиховних занять. Решту дня курсанти мали для себе. Тоді курсанти вечеряли, а по вечері чистили зброю і приводили до ладу свій одяг – прали білизну та онучі, облатувалися, перевіряли білизну від небажаних «приятелів» – вошей. О 22 годині була знову збірка з денним наказом та молитвою. По молитві – «вечірня зоря», всі йшли спати [17, с. 148]. При мобілізації до підстаршинської школи брали до уваги освіту, що згодом в більшості виявлялося непрактичним, оскільки курсанти не відповідали своїм завданням. На вишколах було звернуто увагу на польову та вартову службу і володіння зброєю. Проте, помітні недоліки стосувалися практичної частини навчання – командування військовими одиницями, користування картами, тощо [18, арк. 107, 110].

У другій половині липня 1944 р. було організовано новобранців, ймовірно, на четвертий курс для школи підстаршин [11, арк. 17]. У документах УПА за серпень-вересень 1944 р. підстаршинську школу названо «Вишкільною» сотнею [16, арк. 3-5, 8]. Під час переходу фронту керівник школи та чота, якою командував «Морозенко», приєдналися до куреня «Романа» [11, арк. 17; 19, арк. 21]. У звіті штабу ВО від 20 жовтня 1944 р. про цей курс повідомлялося, що підготовка кадрів у школі не була задовільною, оскільки важко було систематично проводити вишкіл. У зв'язку з цим випуск здійснено без надання курсантам будь яких ступенів. Умови повстансько-партизанських дій не дозволяли провести іспити, а реальний стан справ вимагав, щоб провести розподіл підстаршин по підрозділах армії та надати певні функції. Таким чином, командуванню вдалося заповнити прогалини у командному складі відділів УПА [18, арк. 110]. Підстаршинську школу, яка до перших чисел вересня 1944 р. розташовувалась при курені, а згодом у загоні

«Остапа», після переходу фронту очолював Василь Гладун («Чос») [14, арк. 204; 17, с. 34].

На початку осені 1944 р. штаб ВО 3 «Лисоня» констатував: «З контингенту, висланого... до УПА не вдалося зробити добрих старшин і підстаршин і на тому зараз терплять відділи, яких не має кому очолити. Старшини часто не здають собі справи з своїх постів і компромітуються своїми вчинками, що доводить до занепаду боєвої сили. Як факт, можна подати це, що сотенний ново мобілізованої сотні «Кубанців» виїжджав часто на дівчата до села, у висліді чого дійшло до цілковитого розбиття його сотні. Політична свідомість стрільців і молодших командирів зовсім мала. Є багато [...], які не були [...] людьми організованими і не мають найменшого поняття в наших політичних потягненнях. Не вміють рівно ж ні дійти до стрільця і часто зраджують собі стрілецьтво так, що деякі стрільці не то, що не люблять, але прямо ненавидять своїх командирів. Найбільш ділає на стрільців те, коли командир боїться йти в бою. Тому при доборі старшин треба завжди руководитись їхньою відвагою більше, ніж знаннями» [20, арк. 22-24.].

Варто підкреслити, що кожен курс підстаршинської школи використовувався командуванням як бойова військова одиниця УПА – переважно, сотня. Тому школу часто використовували у бойових операціях спільно із іншими підрозділами УПА. Для прикладу, із лісу біля с. Тростянець Бережанського р-ну 22 лютого 1944 р. приїхало 150 німецьких солдат (частина донські козаки, українці та поляки) та розстрільною наступали на присілок Діброва, де квартирував рейдуючи курінь Остапа Качана («Косар», «Остап», «Саблюк», «Шаркан») з Вінницької воєнної округи УПА-Південь, що проходив у січні-лютому рейдом по Тернопіллі. З флангу по наступаючих к-р «Бондаренко» з одним роєм підстаршинської школи завдав удару, внаслідок чого німецький відділ розпорошився та відступив, втративши 8 вбитими та 4 раненими [21, с. 78; 22, с. 524]. Відповідно до інформаційного звіту з Бережанської округи ОУН від 25 серпня 1944 р. підстаршинська школа разом із самооборонним кущовим відділом (СКВ) проводила оборону села Вулька (зараз с. Волиця) із присілками у Бережанському р-ні: «більшовики і поляки (понад 150 осіб) обступили [23 серпня – авт.] с. Вульку та почали обстрілювати зі скорострільів ліс [у який відступив СКВ]. Тим часом підстаршинська школа, що стаціонувала недалеко Д[о]бринова (Рогатинщина), довідавшись про облаву в Вульці, пішла на поміч. В між часі самооборона [с. Вулька] вийшла з ліса та посипала стрілами по більшовиках. Більшовики зараз же від'їхали до Бережан залишаючи самих поляків, які почали наступати на [під]старшинську школу. Школа відступила не повідомляючи про це нікого. Поляки обступили Корчунок (присілок Вульки), з якого відступила школа та почали грабувати та палити господарства. 8 господарств обороняла стежа самооборони. Самооборона почала наступ на поляків, які зараз забираючи все награване майно, відступили аж під село Куряни [...] В час коли був бій на Вульці більшовицькі літаки (5) обстрілювали ліс, в якому стаціонувала самооборона та при гостинці Куряни-Лісники» [23, арк. 98]. З аналізу документів військового штабу та

відділів УПА ВО 3 «Лисоня» можна стверджувати, що підстаршинську школу активно залучали до оборонних і наступальних боїв [24, арк. 3-6].

У звіті організаційно-мобілізаційного референта Чортківської округи Олексія Домчука («Петренко», «Старий») зазначалося, що восени 1944 р. у окрузі, на території повіту «Лиман», проводився «курс підстаршин на командирів самооборонних відділів», у зв'язку з чим «Петренко» готував місце для нього, а також підібрав на інструкторів двох підстаршин УПА: «Рубача» – ймовірно, Івана Щикульського та «Пугача» [25, арк. 65-66]. Детальних даних про цю школу (курс) на даний час не виявлено.

Курс школи підстаршин проводився навесні 1945 р. Наприкінці березня 1945 р. у курені Петра Хамчука («Бистрий», «Рубай-Гад») створили підстаршинську школу, в якій навчалася близько 35 курсантів. Школа дислокувалася спільно з сотнею «Сірі Вовки», оскільки була прикріплена до неї. Керівником школи був призначений колишній чотовий з сотні «Чорноморці» – к-р «Гордий» (інший варіант написання «Гордій») [5, арк. 17; 17, с. 66]. Ймовірно, що інструкторами та викладачами у підстаршинській школі виступали старшини куреня і сотень. Випуск цієї школи, мабуть не було проведено, оскільки більшість курсантів, за звітом штабу ВО «Лисоня», загинули у бою куреня «Бистрого» проти військ НКВС 7 травня 1945 р. під с. Сосулівка Чортківського р-ну [24, арк. 18-19].

Таким чином, у воєнній окрузі УПА «Лисоня» прогалину відсутності командирів середньої і нижчої ланки в УПА було частково закрито випускниками підстаршинських шкіл. У 1946 р. окремих шкіл не організовували, а проводили перевишкіл підстаршин чи спеціальні вишкільні курси, які тривали кілька днів.

Отже, кадрове питання у повстанській армії для командування стояло практично на одному з основних місць. Розгортання повстанських відділів загострило проблему підготовки власних старшинських і підстаршинських кадрів, а тому ВШВО у перші місяці 1944 р. організував власну школу підстаршин. Вишколи, організовані і проведені військовими (організаційно-мобілізаційними) референтурами ОУН різних територіальних одиниць, давали загальне елементарне військове знання, а для підготовки фахових командирів середньої ланки цих вмінь та навичок було замало. У ВО «Лисоня» протягом 1944 р. було проведено, ймовірно, чотири курси підстаршин: 1) лютий-березень – керівник школи В. Якубовський, 2) квітень-травень і 3) червень-липень – керівник школи поручник штабу ВО, чех за національністю (псевдоніма, імені та прізвища не виявлено) та 4) серпень-вересень – Василь Гладун («Чос»). Восени 1944 р. у Чортківській окрузі проводився курс підстаршин для СКВ, який організував орг.-моб. референт Олексій Домчук («Петренко», «Старий»). Курс школи підстаршин, який очолював к-р «Гордий» (інший варіант написання «Гордій»), проводився навесні 1945 р. при четвертій групі УПА. Поряд із підготовкою підстаршин командування використовувало курсантів шкіл як окремі бойові підрозділи УПА, залучаючи до військових операцій на території діяльності.

Подальшим перспективним напрямком досліджень виступає підготовка вузькоспеціалізованих кадрів для УПА – медичного персоналу, політвиховників, керівників технічного зв'язку, тощо. Також потребують вивчення окремі воєнно-вишкільні підрозділи повстанської армії – відділи легкої бронетехніки, кінноти та артилерії.

Також зазначена проблематика підготовки та діяльності підстаршинських шкіл потребує подальших наукових досліджень у контексті вивчення визвольного руху в цілому.

Список використаних джерел

1. Содоль П. Старшинські кадри УПА / Петро Содоль // Український визвольний рух / Центр досліджень визвольного руху, Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України. – Львів, 2004. – Збірник 3: До 75-ліття Організації Українських Націоналістів. – С. 235-245.
2. Патриляк І. Старшинські й підстаршинські школи УПА в 1943-1944 рр. / Іван Патриляк // Визвольний шлях. – 2004. – Кн. 4. – С. 92-106.
3. Патриляк І. Підготовка старшин та підстаршин у військових школах УПА / Іван Патриляк // Український історичний журнал. – 2005. – № 3. – С. 62-65.
4. Содоль П. Українська Повстанча Армія, 1943-49. Довідник / Петро Содоль. – Нью-Йорк: Пролог, 1994. – 199 с.
5. Управління Служби безпеки України (УСБУ) у Тернопільській обл. – Ф. 5. – Спр. 19826 «Кримінальна справа Миколи Скринчука, Стефанії Шолопяк та ін. 9 осіб; 16.06-15.08.1945 р.». – 438 арк.
6. УСБУ у Львівській обл. – Ф. 5. – Спр. 20537 «Кримінальна справа Олексія Шніцера та ін. 10 осіб; 1946 р.». – 182 арк.
7. Центр дослідження визвольного руху. – Ф. 8. – Т. 1. – Од. зб. 22 «Список організаційних матеріалів. Листа III». – 8 арк.
8. Державний архів Тернопільської області (ДАТО). – Ф. Р-3472. – Спр. 45 «Проект повідомлення крайового проводу ОУН на Поділлі про загибель чільних діячів визвольного руху Батринчука Григорія і Максимчука Костянтина та повідомлення командування УПА групи «Лисоня» і крайового проводу ОУН на Поділлі про героїчну загибель Якубовського Володимира, шефа штабу групи «Лисоня»; 03.1945-08.1948 рр.». – 3 арк.
9. Галузевий державний архів Служби безпеки України (ГДА СБУ). – Ф. 5. – Спр. 67445, Т. 1 «Кримінальна справа Ілярія Сказінського, Дмитра Мельника та ін.; в 17 т.; 01-10.1951 р.». – 309 арк.
10. Центральний державний архів вищих органів влади та управління України (ЦДАВО України). – Ф. 3833. – Спр. 134 Політичні звіти з військових округ Тернопільської області; 28.08-12.1943 р., 102 арк.
11. УСБУ у Тернопільській обл. – Ф. 5. – Спр. 18170 «Кримінальна справа Володимира Яцюся; 20.08-20.09.1944 р.». – 55 арк.
12. Архів С. Волянюка. – Спогад Миколи Кліща – «Яр»-»Мирон». 09.10.2010 р.

13. Кліщ М. Спогади повстанця / Микола Кліщ. – Тернопіль: ТДМУ, 2005. – 162 с.
14. ГДА СБУ. – Ф. 13. – Спр. 372. – Т. 48 «Документи, які характеризують диверсію і терор як головний напрямок у всій антирадянській діяльності ОУН-УПА; Форми, методи і хитрощі при скоєнні диверсійно-терористичних актів у період 1944-1954 рр.». – 355 арк.
15. УСБУ у Тернопільській обл. – Ф. 5. – Спр. 18210 «Кримінальна справа Романа Брунця; 26.03-18.04.1945 р.». – 21 арк.
16. ЦДАВО України. – Ф. 3836. – Спр. 20 «Звіти сотенних командирів різних частин; 22.08.1944-15.01.1945 рр.». – 23 арк.
17. Літопис Української Повстанської Армії. – Т. 12: Третя Подільська воєнна округа УПА «Лисоня». Документи й матеріали / упоряд. Євген Штендера. – Торонто, 1989. – 352 с.
18. ГДА СБУ. – Ф. 13. – Спр. 376. – Т. 66 «Документи і матеріали УПА. Цілі і завдання УПА, накази генерального штабу, інструкції, матеріали по групам УПА – «Північ», «Захід», «Південь». Навчально-виховна робота, звернення, листівки УПА. Описи боїв і рейдів УПА. Статути, настанови. Періодичні та ін. видання УПА». – 515 арк.
19. УСБУ у Тернопільській обл. – Ф. 5. – Спр. 2774 «Кримінальна справа Дмитра Удовенка; 11.10.1944 р.». – 55 арк.
20. ЦДАВО України. – Ф. 3836. – Спр. 14 «Звіти низових організацій групи «Буг» і листування з командуванням УПА-Захід; 21.08.1943-4.11.1944 рр.». – 72 арк.
21. Літопис Української Повстанської Армії. – Т. 49: Тернопільщина. «Вісті з Терену» та «Вістки з Тернопільщини» 1943-1950. Книга перша / ред. Ігор Гомзяк та Микола Посівнич. – Торонто-Львів, 2010. – 832 с.
22. Літопис УПА. Нова серія. – Т. 8: Волинь, Полісся, Поділля: УПА та Запілля 1944-1946. Документи і матеріали / упор. Олександр Вовк. – Київ-Торонто, 2006. – 1448 с.
23. ЦДАВО України. – Ф. 3833. – Спр. 156 «Політичні і надзвичайні звіти військових округ Тернопільської області; Т. 1, 01-30.10.1944 р.». – 151 арк.
24. ДАТО. – Ф. Р-3432. – Спр. 34 «Короткі описи боїв ВО «Лисоня»; 1943-1945 рр.». – 21 арк.
25. ЦДАВО України. – Ф. 3833. – Спр. 83 «Копії політичних звітів і оглядів з Буковини і вістки з Румунії; 20.08.1941-7.08.1946 рр.». – 112 арк.

Захеда Шахаб, архітектор (Иран)

ПОПУЛЯРИЗАЦІЯ НАСЛЕДІЯ ІСЛАМСКОЇ АРХИТЕКТУРИ ИРАНА ДЛЯ РАЗВИТТЯ ТУРИСТИЧЕСКОЇ ОТРАСЛИ

В силу ряду зовнішніх факторів архітектурне насліддя періода іслама в Ірані поки недостатньо відомо в європейських країнах, в той час як мечеті Ірану є шедеврами світової архітектури, а персидська